

A pszichiátriai beteg mint munkavállaló jogai, jogérvényesítése, elhelyezkedésének feltételei, a diszkrimináció megszüntetése

Dr. Baran Brigitta
egyetemi docens

Semmelweis Egyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika
Forenzikus Pszichiátriai Munkacsoport
NNK Foglalkozás-egészségügyi Fórum 2019.09.11.

A „pszichiátriai beteg” fogalma „pszichiátriai betegséggel diagnosztizált”

- 1997. LCV törvény az egészségügyről (Eü.tv.) 188.§ (d) ” *pszichiátriai beteg*: az a beteg, akinél a kezelőorvos a Betegségek Nemzetközi Osztályozása X. Revíziója szerinti Mentális és Viselkedészavar (F00-F99), illetve szándékos önártalom (X60-X84) diagnózisát állítja fel.

Munkavállalás szempontjából releváns pszichiátriai beteg -ségek

- Pszichiátriai betegséggel diagnosztizáltak
- **pszichoszociális fogyatékkal élők**

Átmeneti pszichopathológiai tünetek

- Traumával és stresszrel összefüggő (alkalmazkodási) zavar (válás, munkahely elvesztés, haláleset stb)
- Pszichogén depresszió, pánikbetegség
- Egyetlen, nem violens öngyilkossági kísérlet
- Stroke utáni depresszió
- Hyperthyreosis okozta pszichózis
- Szteroid th. mellékhatásaként pszichózis
- Exsiccosis, hypoxia, gyógyszer okozta delírium
- Személyiségzavar átmeneti dekompenzálódása

Tartósan, vagy visszatérően fennálló tünetek

- Az idegrendszer fejlődési zavarainak egy része
- Szkizofrénia spektrum és más pszichotikus zavarok egy része
- Depresszív zavarok (rekurrens) egyes típusai
- Bipoláris és kapcsolódó zavarok egyes típusai
- Kényszeres zavarok egy része
- Súlyos személyiségzavarok + tartós pszichopathológiai tünetek
- Szomatikus tünet- és kapcsolódó zavarok
- Szerrel összefüggő és addiktív zavarok
- Neurokognitív zavarok

Munkahelyi diszkrimináció megjelenése

- Negatív életesemény hatására pszichés dekompenzálódás miatti pszichiátriai kezelés (amb., vagy kórházi) → Eü. dokumentáció = F-es diagnózis
- Személyiségzavar egy adott élethelyzetben történő átmeneti dekompenzálódása → F-es diagnózis → munkaalkalmasság megkérdőjeleződése
- Speciális nevelési igényű diákokat oktató iskolában autizmus spektrum zavar tüneteit mutató tanuló első indulatos cselekményét követően → oktatásból kizárás

Paradigmaváltás a fogyatékoság értelmezésében

1.

Orvosi modellben

(a XIX-XX.sz. első két harmada)

- Oka: az egyénben keresendő egészségügyi probléma

Bánásmód: a társadalomból való kirekesztés/szegregáció az

-oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, az egészségügy és az élet egyéb területein

Szolidaritás, integráció a társadalomba:

Az **egyén rehabilitációja** útján

Társadalmi modellben

(XX.sz. utolsó harmadától)

- Ok: maga a társadalmi konstrukció

Kirekesztődésük, diszkriminációjuk oka:

-a fizikai és

a társadalom attitűdjében lévő akadályok.

Cél: az akadályok lebontása →

-az emberi méltóság elismerését,

-a másokkal azonos alapú életminőséget nyújtó **szociális környezet létrehozása**

Paradigmaváltás a fogyatékoság értelmezésében 2.

Orvosi modell

- Az egyénben rejlő, egészségügyi ok miatti különbözőség a többségtől
- → Védelem = jogkorlátozás szükségessége

Társadalmi modell

- A fogyatékos személyek másságának tagadása
- → minden, az **autonóm életvitelt akadályozó** jelenség = az **önkényes társadalmi elnyomás megnyilvánulása**

Halmos Szilvia: Az értelmi és pszichoszociális fogyatékosággal élő személyek munkajogi jogalanyiségének egyes kérdései I-IV. MAGYAR MUNKAJOG E-folyóirat 2018/1 <http://www.hllj.hu>

Convention on the Rights of Persons with Disabilities CRPD

A 21. század első átfogó emberi jogi szerződése

- 2006. ENSZ elfogadás
- **2007. ratifikálás: XCII. Törvény a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről**
- 2008. május 3. hatályba lépés

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0700092.TV>

Az egyezmény értelmében :

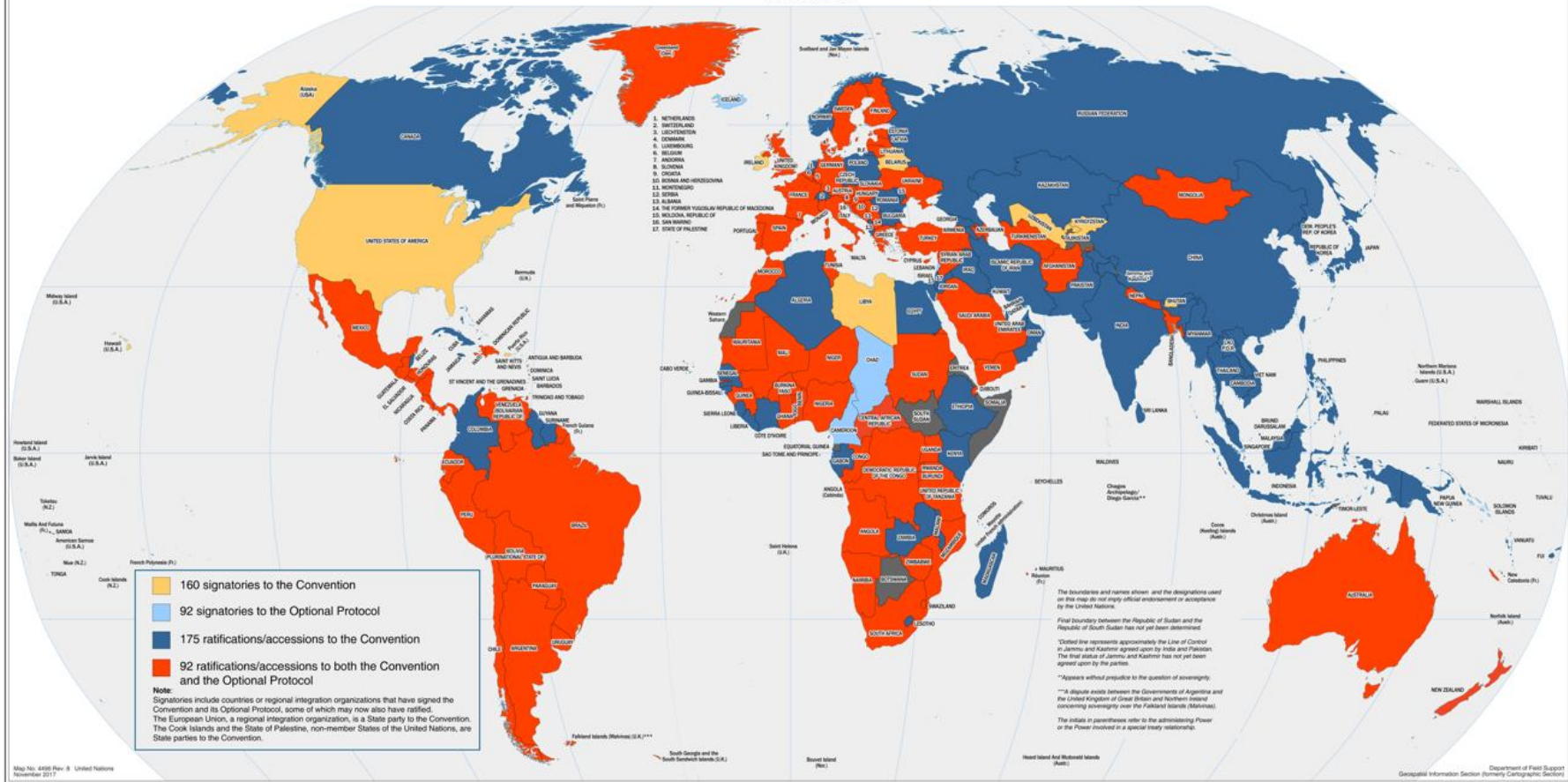
a fogyatékossgal élők ne a jótékonykodás, az orvosi ellátás, a szociális gondoskodás passzív tárgyai legyenek, hanem

jogokkal rendelkező személyek, akik képesek a jogaik kinyilvánítására, és arra, hogy tájékoztatáson alapuló nyilatkozatokkal szabadon hozzák meg életükkel kapcsolatos döntéseiket, valamint arra is, hogy a társadalom aktív tagjai legyenek.

CRPD and Optional Protocol Signatures and Ratifications

Not Signed
 Signed Convention
 Signed Convention & Protocol
 Ratified Convention
 Ratified Convention & Protocol

As of 19 September 2017



CRPD

Fogyatékossgal élő személy = minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0700092.TV>

CRPD

fogyatékosügyi egyezmény

5. cikk Egyenlőség és hátrányos megkülönböztetéstől való mentesség

- 1. A részes államok elismerik, hogy a törvény előtt minden személy egyenlő, és mindenféle hátrányos megkülönböztetés nélkül jogosult a törvények által nyújtott védelemre és kedvezményre.

8. cikk A tudatosság növelése

- 2. iii) a fogyatékossgal élő személyek szakértelmének, érdemeinek, képességei, valamint a munkahelyi és a munkaerő-piaci hozzájárulásuk elismerésének elősegítése;

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0700092.TV>

A jogi, politikai és társadalmi cselekvés *célja*

- a fogyatékos személyek
- *emberi méltóságának és*
- *életminőségének* **védelme** másokéval egyenlő mértékben,

illetve - ezek közösségi vetületeként -

- **teljes társadalmi integrációja**

Halmos Szilvia: Az értelmi és pszichoszociális fogyatékosokkal élő személyek munkajogi jogalanyiségének egyes kérdései I-IV. MAGYAR MUNKAJOG E-folyóirat 2018/1 <http://www.hllj.hu>

Az emberi életminőség alapvető meghatározói

A szabad önrendelkezési jog gyakorlása autonóm módon, például

- a lakhatáshoz,
- az egészséghez,
- Az oktatáshoz,
- **a munkához,**
- a szociális biztonsághoz **való jog** terén.

27. cikk

Munkavállalás és foglalkoztatás

- 1. A részes államok
- -elismerik a fogyatékossgal élő személyek munkavállaláshoz való jogát, másokkal azonos alapon; ez magában foglalja egy, a fogyatékossgal élő személyek számára nyitott, befogadó és hozzáférhető munkaerő-piacon szabadon választott és elfogadott munka révén nyerhető megélhetés lehetőségének jogát.

27. cikk

Munkavállalás és foglalkoztatás

- -védik és segítik a munkához való jog érvényesülését - ideértve azokat is, akik a munkavégzés ideje alatt váltak fogyatékosná -, azáltal, hogy megteszik a szükséges lépéseket, akár törvényalkotás útján is, annak érdekében, hogy többek között:
- a) megtiltsanak mindennemű, a fogyatékoság alapján történő, a munkavállalás bármely formájával kapcsolatos hátrányos megkülönböztetést, beleértve a munkaerő-toborzás, az alkalmazás és a foglalkoztatás feltételeit, a foglalkoztatás folytonosságát, a szakmai előmenetelt, valamint a biztonságos és egészséges munkakörülményeket;

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0700092.TV>

27. cikk

Munkavállalás és foglalkoztatás

- b) a fogyatékossgal élő személyek méltányos és kedvező munkafeltételekhez való jogát másokkal azonos alapon védjük, beleértve az esélyegyenlőséget és az azonos értékű munkáért járó azonos díjazást, a biztonságos és egészséges munkakörülményeket, beleértve a zaklatás elleni védelmet és a sérelmek orvoslását;
- c) biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal azonos alapon gyakorolhassák munkaügyi és szakszervezeti jogaikat;

27. cikk

Munkavállalás és foglalkoztatás

- *d)* biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára, hogy hatékonyan hozzáférjenek az általános szakmai és pályaválasztási tanácsadói programokhoz, a közvetítói szolgáltatásokhoz, valamint a szakképzéshez és továbbképzésekhez;
- *e)* előmozdítsák a fogyatékossgal élő személyek elhelyezkedési és előrelépési lehetőségeit a munkaerőpiacon, valamint segítséget nyújtsanak a munkahely felkutatása, megszerzése, megtartása és a munkához való visszatérés során;
- *f)* támogassák az önfoglalkoztatás, a vállalkozás, a szövetkezetek fejlesztésének és az egyéni vállalkozás elindításának lehetőségeit;
- *g)* fogyatékossgal élő személyeket foglalkoztassanak a közsférában;
- *h)* megfelelő politika és intézkedések révén elősegítsék a fogyatékossgal élő személyek magánszektorban történő alkalmazását, amelybe beletartozhatnak megerősítő programok, ösztönzők és egyéb intézkedések;
- *i)* biztosítsák, hogy a munkahelyen ésszerű elhelyezés legyen biztosítva a fogyatékossgal élő személyek számára;
- *j)* elősegítsék a fogyatékossgal élő személyek munkatapasztalat-szerzését a nyílt munkaerőpiacon;
- *k)* támogassák a fogyatékossgal élő személyeknek szóló szakképzési és szakmai rehabilitációt, a munkában tartási és munkába való visszatérést segítő programokat.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0700092.TV>

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 159. számú egyezménye

- egészségkárosodott, rokkant az a személy, aki megfelelően igazolt testi, vagy szellemi fogyatékosága miatt korlátozott lehetőséggel rendelkezik ahhoz, hogy megfelelő munkát szerezzon, a munkát megtartsa, vagy hivatali előmenetelt érjen el.

Az egészségkárosodott ember

- *fogyatékos*, ha orvosi szempontból;
- *rokkant*, ha támogatási-juttatási szempontból; és
- *megváltozott munkaképességű*, ha foglalkoztatási szempontból történik a besorolása

A megváltozott munkaképességű pszichiátriai beteg

- 1991. évi IV.tv. A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról

58.§ (5) bekezdés m):

„megváltozott munkaképességű személy: aki testi, vagy értelmi fogyatékos, vagy akinek orvosi rehabilitációt követően munkavállalási, munkahely-megtartási esélyei testi, vagy szellemi károsodás miatt csökkennek.”

Megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának haszna az egyén és a társadalom szempontjából

- Az egyén szempontjából a munka a társadalmi integráció hatékony eszköze, az egyik legerősebb kapocs egyén és társadalom között.
- Egy megváltozott munkaképességű bármennyi értéket is tud előállítani munkája során és bármilyen kis mértékben járulékokat is fizet utána, akkor ezzel képes csökkenteni az ellátására fordított közkiadásokat, egyúttal növeli saját maga pénzügyi függetlenségét, nem utolsósorban pedig hozzájárul a nemzeti össztermék előállításához.

Bányai Borbála: Intézmények a munkaerőpiaci rehabilitáció területén - Pszichiátriai betegek diagnosztizáltak a munkaerőpiacon, 2014
Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia Doktori Iskola

Csak pszichést ne küldjenek!

- „Nem sok jóra számíthatnak a munkaerőpiacon a megváltozott munkakészségűek: nehezebben tudnak elhelyezkedni, mint a társadalom ép tagjai, magasabb körökben a munkanélküliség, és ha van is hol dolgozniuk, akkor jórészt valamilyen nem túl jól fizető, egyszerű segédmunkát végeznek, például takarítás, nyomdai munkák, csomagolás vagy irodai adminisztráció. A Központi Statisztikai Hivatal 2015-ös munkaerőpiaci helyzetképe szerint Magyarországon a 19-64 éves népesség 11 százaléka, körülbelül 680 ezer ember volt leszámítva, ehhez képest csupán minden negyedik-ötödik megváltozott munkaképességű dolgozott. Közülük is a mentális betegséggel élők vannak a legkiszolgáltatottabb helyzetben: a velük szembeni előítéletek és félelmek miatt még nehezebben találnak munkát, mint a kerekesszékesek vagy a látássérültek.”

2018.11.13. [Mizsur András](#) Abcúg

A skizoaffektív zavarban szenvedő Évát

- három éve százalékolták le, két évig volt munkanélküli. Mindenhol elutasították, ahogy kiderült betegsége. Ha az állásinterjún rákérdeztek, miért váltott gyakran munkahelyet, inkább elmondta az igazságot, mert nem akart hazudni. Előző munkahelyeiről előbb-utóbb mindig elküldték betegsége miatt. Főnökei próbálták lebeszélni, hogy ne szedje a gyógyszereit, azt mondták, azért dolgozik lassan. Tizenhétéves korától kezdve szinte minden évben bekerült a pszichiátriára, ez is akadályozta abban, hogy megragadjon egy munkahelyen. Kirúgták vagy félelmében maga mondott fel, hogy megelőzze a megaláztatást. Éva annak ellenére nehezen talált munkát, hogy több szakmája van: idegenvezetői, ápolói, gyógypedagógusi, lakberendezői és kárpitos képzettséget is szerzett korábban. Amikor megváltozott munkaképességüként kapott munkát egy közvetítőcégen keresztül, akkor is azt érezte, hogy nem látják szívesen.

Munkaerőpiacra visszatérést segítő programot nyújtó szervezetek pl.

- Napra-Forgó Nonprofit Közhasznú Kft. integrált rehabilitációs foglalkoztató és szolgáltató
- Lélekben Otthon Alapítvány indított kifejezetten munkavállalásra felkészítő csoportot
- Ébredések Alapítvány

Fogyatékkal élők ellátása/rehabilitációja/integrációja

- Segélyezés? ↔ • Munkavállalási ösztönzés
- Szociális ellátórendszer fejlesztés? ↔ • Társadalmi integráció
- Humanizált szociális-egészségügyi felügyelet? ↔ • Egyénre szabott támogató, rehabilitációs rendszerek

OECD vizsgálat a mentális és pszichés problémákkal élők foglalkoztatásáról 2012.

a mentális problémákkal élők jóval fiatalabban válnak inaktívvá, mint más fogyatékkal élők

Ennek okai:

- sok esetben már az oktatási rendszerből is hamar kiesnek, így iskolai végzettségük alacsonyabb.
- „betegségük” nem állandó, jobb és rosszabb állapotok váltják egymást, és ezt a fajta bizonytalanságot nehezen tolerálják a munkaerőpiacon
- állandó munkakeresésbe, új munkahelyhez való alkalmazkodásba pedig „belefáradnak” maguk az érintettek is

A foglalkoztatottak közti fogyatékkal élők aránya

- A foglalkoztatottak között a tartósan betegek vagy fogyatékosok aránya az EU-ban Magyarországon a legalacsonyabb (2,3%) -EU átlag(12,3%)
- A tartósan betegek foglalkoztatottsága jellemzően a keleti blokkban nagyon alacsony (kevesebb mint 5%), kivéve Csehországot (14,5%) és Észtországot (18,3%).
- Finnországban, Franciaországban és Nagy Britanniában 20% fölötti a foglalkoztatottak között a fogyatékkal élők aránya.

A fogyatékkal élők aránya a munkanélküliek között

- A munkanélküliek között a tartósan betegek vagy fogyatékosok aránya Romániában (3,1%) és Magyarországon (4,4%) a legalacsonyabb, ami azt jelzi, hogy ezekben az országokban jellemzően nem jelennek meg a munkaerőpiacon ezek az emberek munkanélküliként sem.
- A munkanélküliek körében legmagasabb Hollandiában (32,4%), Csehországban (28,4%) és az Egyesült Királyságban (28%) az arányuk.

Az inaktívakon belül a fogyatékkal élők aránya

- Az inaktívakon belül a tartósan betegek vagy fogyatékosok aránya Finnországban (51,6%) a legmagasabb, de Magyarországon (25,5%) is az EU25 átlag (24,9%) fölött van.
- A tartós betegséggel élők aránya alacsony Olaszországban (10,2%) és Romániában (12%) is.
- Magyarországon a munkaerőpiacon kevésbé jelennek meg a tartós betegséggel élők (sem foglalkoztatottként, sem álláskeresőként), inkább az inaktívak között találjuk őket. Azonban arányuk itt is alacsonyabb, ami inkább arra utalhat, hogy nem vallották be egészségkárosodásukat.

Pszichiátriai diagnózissal élők a munkaerőpiacon

1

- 1. A fogyatékkal és a pszichiátriai diagnózissal élők jóval kevesebb aktív időt töltenek a munkaerőpiacon, mint az egészség-séges lakosság, átlagosan 50 éves koruk körül inaktívvá válnak, rokkantsági nyugdíjasként.
- 2. A fogyatékkal élők, de különösen a pszichiátriai betegek diagnosztizáltak inaktív és, állandó kezelést igénylő önállótlan betegstátusa régóta jelen van Magyarországon, ami köré intézményrendszerek épültek ki, úgy mint az egészségügyben a forgóajtós rendszer intézménye. Úgy tűnik, ez a hozzáállás és az intézmények rögzültek, és ennek megváltoztatása sok szereplő (főképp egészségügyi, szociális dolgozók, célszervezetek igazgatói) érdekeivel ütközik.

Bányai Borbála: Intézmények a munkaerőpiaci rehabilitáció területén - Pszichiátriai betegek diagnosztizáltak a munkaerőpiacon, 2014

Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia Doktori Iskola

Pszichiátriai diagnózissal élők a munkaerőpiacon

2

- 3. A pszichiátriai diagnózis felállítása után a „beteg” munkavállaló munkahelyi státusa általában csökken, majd megszűnik. A munkaerőpiaci rehabilitáció igen nehézkes számukra, annak ellenére, hogy ez sok esetben állapotjavulást hozna magával.
- 4. A megváltozott munkaképességűek számára a védett foglalkoztatás még mindig a domináns foglalkoztatás Magyarországon, melynek egyik oka az állami bértámogatás diszfunkciójában rejlik. Ennek előnye, hogy valamennyit mégis dolgoznak a megváltozott munkaképességű személyek, azonban általában ezek a munkahelyek izoláltak, zártak (térben, közösségileg és piacgazdaságtól is), csak kis mértékben segítik elő az integrációt.

Pszichiátriai diagnózissal élők a munkaerőpiacon 3.

- 5. A pszichiátriai betegek diagnosztizáltak munkaerőpiaci karrierje többféle lehet, és számos szempont meghatározza, úgy mint az általános munkaerőpiaci, gazdasági adottságok, vagy a térségi gazdasági helyzet, a közlekedési lehetőségek, az iskolai végzettség, és természetesen diagnózisuktól, tényleges állapotuktól is függ. A kvantitatív és a kvalitatív elemzés eredményei összecsengenek, a diagnózis felállítása után többségük viszonylag hamar inaktív státusba kerül, ahonnan kitörni szinte lehetetlen. A diagnózis felállításának életútbeli helye lehet eltérő, de az az általános tapasztalat, hogy mire orvoshoz fordulnak (vagy kerülnek) az emberek, addigra „belefáradnak” az időszakos állapotromlásokba, ennek elfogadtatásába, esetleges negatív munkáltatói viszonyulásokba, és inkább felvállalva az elszegényedést és kirekesztődést az inaktív státusba menekülnek.

Pszichiátriai diagnózissal élők a munkaerőpiacon 4.

- 6. A pszichiátriai betegek diagnosztizáltakat elutasítóan fogadják a nyílt munkaerőpiacon, nem szívesen foglalkoztatják őket. Ha nem tudnak vagy képesek eredeti munkahelyükön tovább dolgozni, főként ismerősökön keresztül találnak új munkahelyet, melyek többségében félig-zárt célszervezetek, szociális foglalkoztatók, vagy azok utódintézményei, esetleg rehabilitációs céllal létrejött vállalatok.

Pszichiátriai diagnózissal élők a munkaerőpiacon 5.

- 7. A fogyatékkal élők munkaerőpiaci aktivitásának növelése, az önálló életvitel elősegítése formális (szabályozók) és informális (intézményt működtetők, érintettek, hozzátartozók, aktivisták) módon is kezdeményezhető. Mindkettő megjelent Magyarországon, azonban ezek a változások egy lassú folyamatot jelentenek.
- 8. A pszichiátriai betegként diagnosztizáltak integrált foglalkoztatása, mint célkitűzés, maguk az érintettek és a velük foglalkozó szakemberek szerint sem egyértelmű.

Ország 2002	Mentális, ideg vagy érzelmi problémákkal élők aránya
Spanyolország	15,3
Litvánia	14,5
Magyarország	13,7
Málta	13,3
Portugália	13,0
Írország	10,5
Norvégia	10,5
Olaszország	10,3
Románia	10,3
Ciprus	10,2
Hollandia	10,1
EU 25	9,3
Szlovákia	9,3
Görögország	9,2
Franciaország	9,1
Dánia	9,0
Egyesült Királyság	8,7
Svédország	8,2
Belgium	7,3
Észtország	5,4
Szlovénia	5,3
Finnország	5,3
Ausztria	5,2
Csehország	4,0
Luxemburg	4,

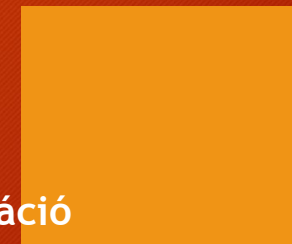
Intézmények a munkaerőpiaci rehabilitáció területén -

Pszichiátriai betegek diagnosztizáltak a munkaerőpiacon

Bányai Borbála,

**Budapesti Corvinus Egyetem
Szociológia Doktori Iskola**

2014.



Fogyatékkal élők aránya teljes populációban és egyes munkaerőpiaci státusokban 2002

	Teljes populáció	foglalkoztatottak	munkanélküliek	inaktívak %-a
Finnország	32,2	27,1	26,0	51,6
Egyesült Királyság	27,2	20,4	28,0	48,7
Norvégia	16,4	10,0	16,1	46,4
Dánia	19,9	13,6	19,9	45,0
Hollandia	25,4	19,8	32,4	42,8
Észtország	23,7	18,3	24,9	34,9
Csehország	20,2	14,5	28,4	32,2
Franciaország	24,6	21,3	26,7	31,4
Portugália	19,9	15,7	21,3	30,8
Szlovénia	19,5	14,2	25,0	30,1
Belgium	18,4	12,8	22,4	28,0
Magyarország	11,4	2,3	4,4	25,5
EU 25	16,2	12,3	16,0	24,9
Ciprus	12,2	8,3	19,6	21,5

Foglalkoztatottak, munkanélküliek, inaktívak aránya EU országokban (2008)

	Foglalkoztatottak	munkanélküliek	inaktívak
Izland	83,6	4,1	13,8
Svájc	79,5	17,7	
Dánia	78,1	3,6	19,2
Norvégia	78	2,5	20
Hollandia	77,2	2,6	20,7
Svédország	74,3	6,3	20,7
Ausztria	72,1	4	25
Egyesült Királyság	71,5	6,3	24,2
EU 25	66,3	7,5	28,5
Horvátország	57,8	9	36,8
Magyarország	56,7	8	38,5
Málta	55,2	6,4	41,2
Törökország	45,9	11,1	49,2

Megváltozott munkaképességűek ellátása, foglalkoztatása

- **2011. évi CXCI. Törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól** : rehabilitációs ellátás, rokkantsági ellátás, rehabilitációs hozzájárulás és a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának támogatása, foglalkozásin rehabilitációs szakértő, rehabilitációs orvosszakértő)
- **7/2012. (II. 14.) NEFMI rendelet a komplex minősítésre vonatkozó részletes szabályokról**: Az össz-szervezeti egészségkárosodás (ÖEK) mértékének megítélési szempontjai szervrendszerenként
- **327/2012. (XI.16.) Kormányrendelet a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjáról, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásokról**: a rehabilitációs akkreditáció, a foglalkozási rehabilitációs szakmai program, személyes rehabilitációs terv, rehabilitációs tanácsadó, rehabilitációs mentor, segítő szolgáltatások, egyéni támogatás, munkahely-teremtési támogatás

KSH adatok

Mutató/dimenzió	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
2.3.3.1. A foglalkoztatott nélküli háztartásokban élők aránya a 18-59 évesek körében	11,6	11,9	12,3	12,3	12,7	13,5	14,3	14,4	14,4	13,5	12,8	10,2	8,9	7,6	6,7	6,0
2.3.3.2. Az 15-64 éves egy évvel korábban nem foglalkoztatottak közül foglalkoztatottakká válók aránya, (önbesorolás alapján) %	8,9	9,3	9,3	9,2	9,1	9,3	9,0	10,2	9,9	10,0	10,8	13,6	13,5	13,6	13,1	12,7
<i>Nemek szerint</i>																
férfi	9,7	10,2	10,1	10,4	9,9	10,1	9,6	11,1	10,6	11,1	12,1	15,3	14,9	14,7	14,9	14,3
nő	8,3	8,7	8,7	8,4	8,5	8,7	8,5	9,6	9,3	9,2	9,8	12,4	12,5	12,9	12,0	11,7
<i>Iskolai végzettség szerint</i>																
8 általánosnál kevesebb	2,7	2,4	2,9	3,1	2,7	2,2	3,2	5,6	3,7	5,1	5,6	6,7	8,1	8,6	7,7	6,6
Általános iskola 8. osztálya	4,5	4,7	5,0	4,7	4,6	4,8	5,1	5,8	5,7	5,7	6,2	8,9	9,5	9,3	8,8	7,8
Szakiskola és szakmunkásképző	15,3	15,2	14,2	14,5	13,1	13,4	12,1	14,1	14,0	13,9	15,0	18,8	18,4	17,8	16,3	14,8
Gimnázium	6,7	7,0	6,8	6,6	6,6	6,7	6,6	7,3	6,4	6,7	8,5	10,8	9,5	10,8	11,3	11,4
Egyéb érettségi	14,0	14,9	14,0	14,0	14,7	14,2	13,3	14,4	13,7	13,8	14,5	17,4	17,6	18,1	17,6	17,7
Főiskola	18,3	20,2	21,5	20,4	20,1	19,4	18,0	18,5	18,1	17,6	18,5	20,6	19,6	20,8	19,2	20,3
Egyetem	24,5	25,3	25,9	22,6	21,3	21,4	17,9	19,2	21,6	22,8	19,6	21,5	23,9	26,9	28,2	28,3

Egészségkárosodott személyek pénzübeli ellátásaiban részesülők aránya a teljes népességben % KSH adatok

2003

2018

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Régiók szerint</i>	2,16	2,20	2,21	2,12	2,05	1,94	1,83	1,71	1,58
Budapest	0,63	0,67	0,68	0,64	0,61	0,57	0,53	0,49	0,46
Pestb	1,37	1,40	1,39	1,30	1,24	1,14	1,04	0,96	0,90
Közép-Magyarország	0,92	0,96	0,96	0,91	0,87	0,81	0,74	0,69	0,64
Közép-Dunántúl	1,43	1,46	1,46	1,41	1,36	1,28	1,20	1,10	1,02
Nyugat-Dunántúl	1,10	1,09	1,06	0,98	0,94	0,88	0,82	0,77	0,73
Dél-Dunántúl	3,12	3,19	3,25	3,16	3,08	2,93	2,80	2,62	2,42
Dunántúl	1,86	1,89	1,90	1,82	1,76	1,67	1,58	1,47	1,36
Észak-Magyarország	2,80	2,79	2,83	2,74	2,66	2,50	2,35	2,19	2,01
Észak-Alföld	4,09	4,13	4,14	4,00	3,87	3,70	3,52	3,34	3,07
Dél-Alföld	2,61	2,71	2,75	2,66	2,62	2,52	2,41	2,30	2,17
Alföld és Észak	3,21	3,26	3,29	3,18	3,10	2,95	2,81	2,65	2,45
2.9.3.3. Megváltozott munkaképességűeknek járó ellátásokban részesülők aránya a teljes népességben, január, %c	4,75	4,47	4,23	4,09	3,81	3,61
<i>Régiók szerint</i>																
Budapest	2,42	2,27	2,16	2,09	1,97	1,88
Pestb	3,37	3,16	3,02	2,96	2,80	2,66
Közép-Magyarország	2,81	2,64	2,51	2,45	2,31	2,20
Közép-Dunántúl	3,84	3,64	3,46	3,42	3,19	3,08
Nyugat-Dunántúl	3,76	3,57	3,45	3,40	3,23	3,11
Dél-Dunántúl	6,59	6,17	5,92	5,77	5,41	5,18
Dunántúl	4,67	4,40	4,22	4,14	3,88	3,73
Észak-Magyarország	5,46	5,19	4,90	4,75	4,37	4,07
Észak-Alföld	6,54	6,12	5,68	5,43	4,91	4,62
Dél-Alföld	6,63	6,23	5,91	5,69	5,38	5,07
Alföld és Észak	6,25	5,88	5,52	5,31	4,90	4,60

Fogyatékosággal élő emberek a munkaerőpiacon

- „A fogyatékos embereknek a munkaerőpiacon való megjelenése, az a tény, hogy milyen formában és mértékben vesznek részt a munka világában, egyben vissza is tükrözi a fogyatékosokról a többségi társadalomban élő képet, azt tehát, hogy a többség mennyire érzi a társadalomhoz tartozónak, a társadalom tagjainak a munkavégzésben akadályozott embereket.”

Bányai Borbála: Intézmények a munkaerőpiaci rehabilitáció területén - Pszichiátriai betegek diagnosztizáltak a munkaerőpiacon, 2014 Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia Doktori Iskola

Köszönöm a figyelmet!